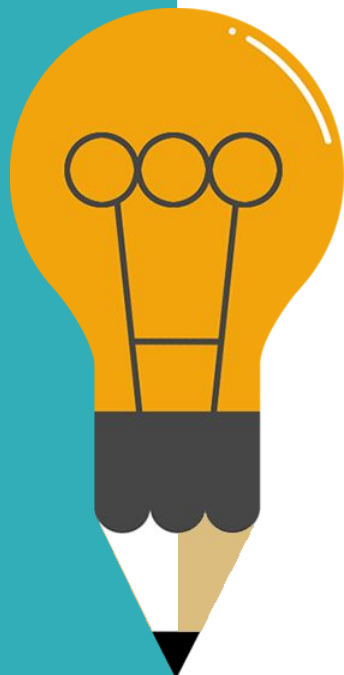

KRITIČNO RAZMIŠLJANJE

Modul 3

Vsebina

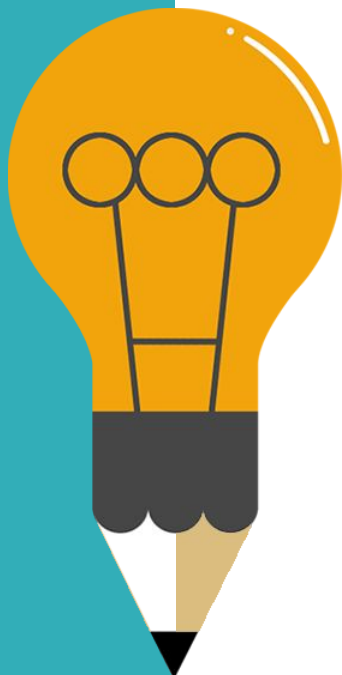
01 Uvod

02 Zakaj je kritično mišljenje pomembna veščina?

03 Prednosti in elementi

04 Kako razviti sposobnost kritičnega mišljenja

Vsebina

05

Ovire za kritično mišljenje

06

Zaključek

07

Reference

Uvod

Kritično mišljenje je ključna veščina, ki posamezniku omogoča, da **analizira, ocenjuje in sprejema odločitve na podlagi dokazov in logike**. Vključuje dvome v predpostavke, ocenjevanje argumentov in upoštevanje več vidikov.

V današnjem zapletenem svetu je kritično mišljenje nujno za uspeh v zasebnem in poklicnem življenju, saj omogoča posameznikom sprejemanje informiranih odločitev, reševanje problemov in prepoznavanje priložnosti.

Zakaj?

Vsak, ki razume vrednost kritičnega mišljenja, ne more zanikati njegove izjemne uporabnosti in pomembnosti. To je najbolj temeljna sposobnost, ki posameznikom in skupinam omogoča, da rešujejo najrazličnejše življenjske težave. Te so lahko akademske, delovne ali celo osebne. Kritično mišljenje pomaga ljudem, da se skozi življenje prebijajo na pametnejši in bolj konstruktiven način.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Vrednost kritičnega mišljenja

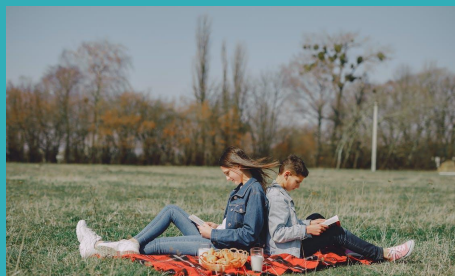

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Na akademskem področju

Spodbujanje močne sposobnosti kritičnega mišljenja je na vseh stopnjah izobraževanja jasen predpogoj za večji akademski uspeh učencev. Kritično mišljenje je temelj skoraj vseh pomembnih akademskih spretnosti, ki jih lahko naštejete.

V vsakdanjem življenju

Veliko težav v svetu se zastruje zaradi nezmožnosti nekaterih ljudi, da bi bili racionalni ali da bi stvari pravilno premislili. Ljudje ravnajo nepremišljeno, impulzivno in se prevečkrat odločajo zgolj na podlagi čustev. Te lastnosti ne bomo nikoli popolnoma odpravili, vendar je pomembno, da že od mladih let krepimo jasnost in racionalnost.

V naši karieri

Danes so intelektualne spretnosti, ustvarjalnost, analitične sposobnosti in druge povezane spretnosti cenjene bolj kot vse drugo. Sposobnost hitrega sprejemanja, razumevanja in uporabe informacij je ključnega pomena, to pa pridobite s kritičnim razmišljanjem.

Kritično razmišljanje je kot ena od temeljnih kuharskih sestavin, ki pomagajo opredeliti regionalno ali nacionalno kuhinjo. Je "osnovna" sestavina našega intelektualnega sveta. Ko na primer, upamo, da bomo vzgojili generacijo ustvarjalnih umov, ki bodo lahko inovirali in razvijali nove tehnologije, ki bodo potencialno rešile naš planet in našo vrsto, bomo morali začeti s kritičnim mišljenjem.

Prednosti

Razvijanje veščin kritičnega mišljenja ima za mlade številne koristi. Prvič, pomaga jim postati boljši učenci, saj jim omogoča učinkovitejše **razumevanje in ohranjanje informacij**. Pomaga jim tudi, da postanejo **boljši sogovorniki**, saj jih uči, kako jasno in logično izraziti svoje misli.

Poleg tega so veščine kritičnega mišljenja zelo cenjene na delovnem mestu, saj posameznikom omogočajo **reševanje zapletenih problemov, sprejemanje preišljenih odločitev in sodelovanje z drugimi**. Z zgodnjim razvijanjem teh spretnosti si lahko mladi zagotovijo uspeh na svoji prihodnji poklicni poti.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Kritično mišljenje

Kako je mogoče razviti kritično mišljenje?

Spretnosti kritičnega mišljenja je mogoče razviti s prakso ter izpostavljenostjo različnim pogledom in idejam. **Branje, pisanje ter sodelovanje v razpravah in diskusijah** lahko posameznikom pomagajo izboljšati njihove sposobnosti kritičnega mišljenja.

Poleg tega lahko iskanje povratnih informacij in konstruktivne kritike posameznikom pomaga prepoznati področja, ki jih je treba izboljšati, in okrepiti njihove sposobnosti kritičnega razmišljanja.

Opredelitev predpostavk

Ocenjevanje argumentov

Prepoznavanje pristranskosti

Ppoštevanje več vidikov

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

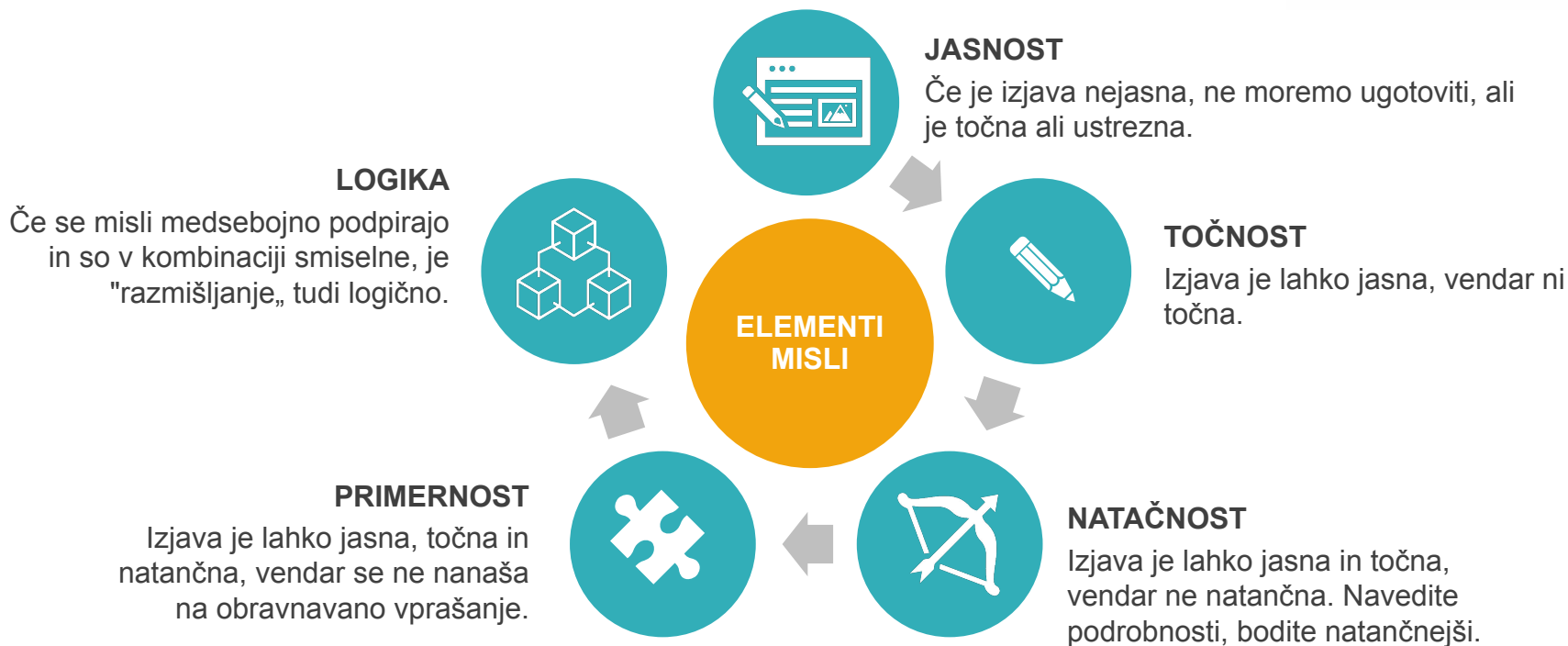

Univerzalni intelektualni standardi

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Kako razviti sposobnost kritičnega mišljenja

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

01

Spletne igre

02

Knjige

03

Pripravništva v pobudah za
preverjanje dejstev

04

Ustvarjanje lastne vsebine

05

Konference in spletni
seminarji

1. Spletne igre

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Na voljo je veliko iger, ki vam pomagajo pri urjenju sposobnosti kritičnega mišljenja. Med najbolj priljubljenimi lahko priporočimo naslednje:

- **(In)corruptibility** - kako se boriti proti korupciji in kako so za to potrebne veščine kritičnega razmišljanja;
- **Mission Media Literacy** - odraslim pomaga preveriti, ali se znajo upreti lažnim novicam in predsodkom;
- **The Adventures of Literatus** - prikazuje, kako iskati informacije in razlikovati lažne novice od resničnih;
- **NABU Investigating** - kako se boriti proti korupciji in odkrivati resnična dejstva.

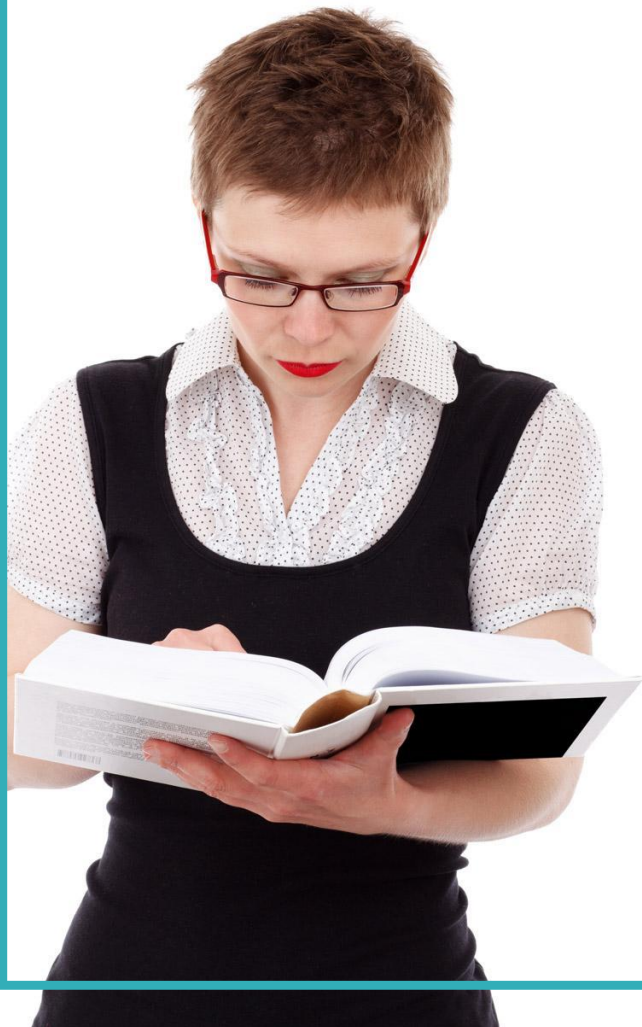
2. Knjige

Obstaja veliko knjig o kritičnem mišljenju.

Preberete lahko knjigo Hansa Roslinga ***Factfulness***, ki vas nauči brati med vrsticami in razpravljati o napačnih predstavah o svetu.

Dobra izbira je tudi knjiga Daniela Kahnemana ***Hitro in počasno razmišljanje***, v kateri boste spoznali, kako naša neracionalnost vpliva na naša dejanja.

Dobra ideja je, da pred knjigo preberete ocene. Ne bodite pozorni na to, koliko zvezdic je knjiga dobila, temveč na vtis, ki ga je pustila na bralcih.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

3. Pripravništva v pobudah za preverjanje dejstev

S pripravništvom lahko na svet pogledate na nov način. Pobude, organizacije in projekti, ki pogosto iščejo prostovoljce, so ***VoxCheck***, ***StopFake***, ***On the Other Side of the News***, ***Without Lies***, ***Internews-Ukraine*** in ***Media Detector***. Če ni na voljo nobenega prostega delovnega mesta, jim preprosto pošljite e-pošto - slišali vas bodo. Navsezadnje je lažnih novic veliko več kot ljudi, ki so jih pripravljene razkriti.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

4. Ustvarjanje lastne vsebine

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Druga možnost je, da ustvarite lastno platformo za preverjanje dejstev ali blog o medijski pismenosti. Tako boste hkrati uresničili več ciljev:

01

Pridružili se boste procesu sprememb.

02

Neodvisno preiskovali lažne novice in jih veliko bolje razlikovali.

03

Pridobili priložnost za izražanje in nove socialne stike.

Samostojno učenje resnično pomaga - naučite se brati besedila, ki se nahajajo za prvo stranjo Google iskalnika, in pozabite na predsodke in stereotipe. Seveda bo pri velikem blogu potrebna pomoč vsaj še ene osebe - če na primer ne znate oblikovati spletne strani ali če imate težave z urejanjem besedila. Toda tako boste lahko našli tudi nove prijatelje, saj je v bližini več prihodnjih ustvarjalcev sprememb, kot si mislite.

5. Konference in spletni seminarji

To je potrebno, če ste navajeni, da se učite od drugih in ne sami.

Na srečo je zdaj spletnih seminarjev že toliko, da lahko izbirate med številnimi in večina jih je na voljo brezplačno. Poleg tega se ob koncu nekaterih spletnih tečajev odprejo sklopi pripravništev v organizacijah, ki so jih pripravile, tako da lahko pozneje osvojite nekaj praktičnih znanj.

Niste prepričani, s katerimi spletnimi seminarji bi začeli? Preveri mladinsko organizacijo YNGO PLUS, ki izvaja neformalne izobraževalne projekte za mlade. Včasih organizirajo spletne seminarje o medijski pismenosti in kritičnem razmišljanju, kjer se jim lahko pridružite na družbenih omrežjih.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ovire za kritično mišljenje

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

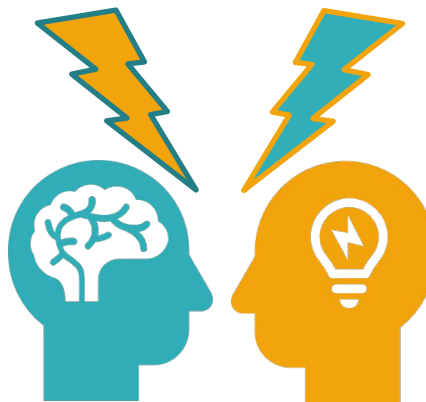

Egocentrično razmišljanje

Egoizem ali gledanje na vse v odnosu do sebe je naravna človeška težnja in pogosta ovira za kritično razmišljanje. Pogosto vodi v nezmožnost dvomiti o lastnih prepričanjih, sočustvovati z drugimi ali upoštevati različne perspektive.

Miselnost brezpilotnih letalnikov in kognitivna utrujenost

Monotonost in dolgočasje škodujeta duševnemu zdravju. Kognitivna utrujenost, ki jo povzročata dolgotrajna mentalna dejavnost brez ustrezne stimulacije, kot je nespremenljiva dnevna rutina, polna ponavljajočih se nalog, negativno vpliva na kognitivno delovanje in kritično mišljenje.

Skupinsko razmišljanje in družbeno pogojevanje

Skupinsko razmišljanje resno ogroža raznolikost, saj podpira družbeno pogojenost ali idejo, da bi se morali vsi držati najbolj "sprejemljivega" vedenja določene družbe ali kulture.

Alostatična preobremenitev

Kadar so možgani pod pritiskom, so prisiljeni usmerjati energijo v del, ki je odgovoren za obdelavo potrebnih informacij, na račun počitka.

Osebne pristranskosti in preference

Vsakdo ponotranji določena prepričanja, mnenja in stališča, ki se kažejo kot osebne predsodke. Proces kritičnega mišljenja zahteva zavedanje osebnih predsodkov, ki vplivajo na vašo sposobnost racionalne analize situacije in sprejemanja pravih odločitev.

Ne pozabite!

Kritično mišljenje je veščina, ki jo
lahko izboljšamo z vadbo.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Zaključek

Značilnosti kritičnega misleca

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Kritični mislec:

1. Sodbe utemeljuje na dokazih in ne na osebnih preferencah.
2. Zanima ga, kaj si drugi mislijo, zato je pripravljen pozorno brati in poslušati.
3. Deluje pošteno in si prizadeva za uravnotežen pogled.
4. Se obnaša zadržano in nadzoruje svoja čustva, namesto da bi ga ta obvladovala.

Zaključek

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Kritično mišljenje je bistvena veščina, ki jo morajo mladi razviti, da bi lahko uspeli v današnjem zapletenem in hitro spreminjajočem se svetu. Z obvladovanjem elementov kritičnega mišljenja, premagovanjem ovir in iskanjem različnih pogledov lahko mladi postanejo bolj informirani, neodvisni in učinkoviti reševalci problemov.

Seznam uporabnih materialov

<https://globisinsights.com/career-skills/critical-thinking/barriers-to-critical-thinking/>

<https://ideas.ted.com/critical-thinking-is-a-21st-century-essential-heres-how-to-help-kids-learn-it/>

<https://criticalthinkeracademy.com/>

<https://www.criticalthinking.org/>

<https://www.ibe.unesco.org/en/glossary-curriculum-terminology/c/critical-thinking>

<https://www.bbc.com/storyworks/future/tech4all/thinking-digitally-thinking-critically>

Reference

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Hvala!